

Motion till riksdagen 2023/24:2575

av **Helena Vilhelmsson och Anne-Li Sjölund (båda C)**

Motverkande av sexsomni och sommnambulism

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om samt forskning kring sexsomni för att skyndsamt komma fram till hur brottsbekämpande myndigheter och rättsväsendet på ett bättre sätt ska hantera frågor om sexsomni vid sexualbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Under senare år har vi sett att sexualbrottslingar i Sverige har börjat åberopa den sällsynta diagnosen sexsomni, där gärningsmännen säger sig ha våldtagit kvinnor och barn i sovande tillstånd.

Sedan 2017 har sexsomni åberopats i flera sexualbrottsfall, där både våldtäkter, våldtäktsförsök och fall av sexuellt tvång förekommit. Förövare har friats vid ett flertal tillfällen och vid flera fall har offren barn.

Det här är en oroande utveckling, speciellt då forskningen inom området är bristfällig. Diagnosen är ovanlig och omstridd och flera sömnforskare menar att den är svår att använda i rättsliga sammanhang.

När sexsomni hävdas av en gärningsman kan detta bedömas som att uppsåt saknas i rättslig mening. Samtidigt kan inte en sovande person ge samtycke till sex. Uppsåt står emot samtyckeslagstiftningen.

Det är alltid förövaren som är ansvarig för sina handlingar, oavsett om hen är påverkad av alkohol, droger eller läkemedel eller lider av en sjukdom. Att ens försätta sig i en situation där ett barn kan bli brottsoffer på grund av att gärningspersonen lider av sexsomni är oförsvarbart.

Det finns bristande kunskap och forskning i ämnet sexsomni i synnerhet och somnambulism i allmänhet. Det räcker inte att enbart lägga ansvaret för förbättring på myndigheter. Åklagarmyndigheten har ännu inte uppdaterat rapporten från 2016 om

somnambulism; ej heller går det att finna några uppdaterade vägledningar, styrdokument eller metodstöd.

Däremot konstaterar Åklagarmyndigheten att praxis saknas för att på ett godtagbart sätt döma i frågor om sexualbrott, särskilt när det gäller en invändning om bristande uppsåt på grund av sömn. Sådana invändningar tenderar också att bli mer vanligt förekommande.

Riksdagen måste uppmana regeringen att aktivt verka för ett klargörande i dessa frågor. En riktad och medveten satsning behövs, annars riskerar kvinnor och barn att bli brottsoffer på grund av en osäker bedömningsgrund inom rättsväsendet.

Helena Vilhelmsson (C)

Anne-Li Sjölund (C)